

Önmagát adja mindig az író és a hatvanéves Móricz Zsigmondnak megköszönjük, hogy ennvire gazdag önmagát adta nekünk félszáz kötetében.

Önmagát: a magyar falut, a magyar parasztot; a gazdag és szegény, a boldog és boldogtalan, a nagyvonalú és kicsinyes; az erkölcsös és parázna, az adakozó és az irigv magyar életet. Az életet.

Gál László

A mult tanulságai. Európa ma háborgó tenger s a magyarság benne egy zajgó hullám. A kis zajgó hullám vár, a közeledő hullámmal egyesülni akar hogy megnövelje átütő erejét és nem veszi észre, hogy a nagyobb hullám magábaolvasztja az átcsapás pillanatában. Régi magyar sors! A történelmi rétegek a fellőrő rétegekkel szemben és a körülöttük lakó népekkel szemben számtalanszor apelláltak már a történelem folyamán a nyugati szomszéd-hatalom segítő szövetségére és soha sem átalították e segítségért felajánlani a hűbéri uralmat. A 48-as márciusi események nem először látták a magyar történelmi rétegeket a magyar és demokrácia-ellenes nyugati szomszéd hatalom oldalán saját magyar véreik ellen és az európai reakció megvédésére felsorakozni, akár hazájuk függetlenségének elvesztése árán is. Nem először és nem utoljára.

Ilyen történelmi múlt és ilyen jelen körülmények között talán nem érdektelen átböngészni a ma már halott magyar hazafiak egykori sikolyait rejtő régi nyomtatványokat. Egy negyven évvel ezelőtt (1900-ban) kiadott füzetecske fekszik asztalunkon. A „Harc a magyarságért!” sorozat egyik száma és Hangay Oktáv, kolozsvári tanár írása az „A pángermán egyesületek és működésük” címmel.

Mit ír Hangay tanár 1900-ban a pángermán egyesületekről? „A „harc a magyarságért” talán csak nem fordul a germánság ellen 1900-ban, a milleniumi időben, amikor Magyarország a nyugodt fejlődés útján haladt, perszonális

únióban élt az osztrák császársággal, amely viszont leghűbb szövetségese volt a német birodalomnak! Hangay 1900-ban a német szövetségessel szemben arra inti a magyarságot, hogy legyen résen, ne hogy ötven évvel a millenium után megszűnjön állami önállósága és idővel népi, nemzeti létezése is! Rémképeket lát a tanár úr? Mire alapítja intó szótátát?!

Hangay szerint már az 1870-71-es porosz-francia háború győzedelmes befejezése után (amelynek folyamán szerinte a magyarok szimpátiája a franciák oldalán volt) megnyilatkozott „több helyütt a német pöffeszkedés és gőg is” és a nemzeti érzés „egész Euróát fel-falni akaró telhetetlenségbe csapott át”. Ilyen légkörben fogott hozzá a müncheni egyetem tanára Löher Ferenc a magyarországi propagandához „bizonyos ravasz politikával arra számítva, hogy az úgy nevezett „elnyomott népek” védelmével sikerülni fog egyúttal az Ausztria és Magyarországon élő németységben a nagynémet érületet felkölteni. „Számos egyesület alakult a 70-es és 80-as években, amelynek célkitűzése „a pangermanizmus nagy eszméjének az összes európai németeknek egyetlen birodalomba való egyesítése s ezen egyesítésre a politikai és etnográfiai talaj előkészítése” volt. A legnagyobb és legcéltudatosabb egyesületek között Hangay ezeket sorolja fel: A felekezeti egyletek, közöttük a Gusztáv Adolf egylet, az antiszemita egyletek, a gyarmati egyletek, a Schulvereinek (iskola-egyletek) s a legfontosabb közöttük az „All-deutscher Verband (össznémet, vagy pangermán szövetség). Csak a Gusztáv Adolf egyletek 1895-ig 34 millió márka felett rendelkeztek, amely összegeket egyrészt a Németországban élő nem-németek elnémetesítésére, másrészt pedig a más országokban élő németek közötti propagandára fordították. Jutott ez összegekből nemcsak a szláv vidékre, a lengyel, cseh, morva, tót s más népek közötti propagandára, de magára Ausztriára és

nem utolsó sorban Magyarországra is jelentékeny összeg.

A németek, mondja Hangay, fellépítik a Magyarországon élő németeket ellenünk, mert mi állítólag nem tiszteljük népi, kulturális jogukat. „Más népek jogainak respektálására akartak bennünket tanítani azon pángermán agyvelők, kik saját országukban a legparányibb francia, dán, vagy lengyel megnyilatkozását is „Staatsverbrechen”-nek (hazaárulásnak) minősítik.”

Hangay szerint nem a „törzsoknok segélyezése” a cél, de a „szomszéd házának felgyújtása... hogy beálljon... előbb az érzelmi, aztán a politikai egybeolvadás Németországgal. „Ennek bizonyítására idézi a német sajtót és politikai szónoklatokat, amelyek a német birodalomban élő nemzetek „erőszakos összűzésát” követelik, holott a propaganda nélkül is erőszakosan fosztja meg és vetkőzteti ki nemzetiségéből a német politika a nem-német nemzeteket saját területén. A szláv népeket már csaknem teljesen elnémetesítették, ma már alig van 3 millió lengyel s vagy félmillió más szláv nép a birodalomban területén, de ezeknek is, akár a dánoknak, elnémetlenítése is tűzzel-vassal továbbfolvik. „Ha megvalósulna a nagynémet ideál, az alsó Dunáig s a hollandi síkságtól a brassói havasokig terjedő Grossdeutschland (Nagy-Németország) vajjon minden nem-német nemzettel, a magyarral is, akként bánának el, mint a dánnal és lengyelvel?”

Százszor is azt felelném rá, hogy: igen, mert a német brutalitás minden időben egyforma volt s marad is a jövőre nézve.” Százával jelennek meg az osztrák, szláv- és magyarellenés folyóiratok és könyvek és mindezek szabadon jöhetnek be a Monarchia területére és 5 fillérért árusítják őket! A pángermán szövetség térképeit már kiakasztották az iskolák falaira is és róla tanulják a nebulók, hogy úgyszólván egész Európa a Második Német Birodalom területéhez tartozik. A szervezetek mindenho-

vá eiviszik e propagandát, e füzeteket és térképeket: Svájcba, Belgiumba, Hollandiába, Dániába, a Monarchia országaiba. Egyedül Oroszországban hiúsult meg a pángermán propaganda! Pedig ott a balti vidékek és a lengyel területek németjeire számított! a pángermán szövetség.

Mit is hoznak e propaganda-füzetek és térképek? Hozzák például az 1950-es Európa képét. Németország e térképek szerint állana az 1900-as országhól, azonkívül Luxemburghól, Belgiumból, Hollandiából, Svájcban és az Osztrák-magyar monarchia nagyobb részéből, amely akkoron a németek leghűbb szövetségese volt. Ehhez csatlakoznának a Németországgal vámuniót képező országok, mint a balti hercegségek, a lengyel királyság, az ukrán királyság, a román királyság és Nagy-Szerbia. A „Magyar Őrgrófság” tagja lenne a német birodalomnak és „Es gilt nur ihnen die deutsche Sprache und deutsches Volksbewusstsein wieder beizubringen” (Csak arról van szó, hogy újra sajátjukká tegyük a német nyelvet és német népi öntudatot.), mert „Je schneller die Magyaren untergehen, desto besser für uns.” (Minél előbb szűnnek meg a magyarok, annál jobb részünkre.)

Ezeket írja a tanár Hangay Oktáv az úrnak 1900-ik esztendejében, ezeket jósolja be az úr 1950-ik esztendejére.

Lehetetlen nem észrevenni, hogy a pángermán szövetség amikor a szövetséges Monarchia széthullására számít és azt igyekszik is elősegíteni és meggyorsítani: realpolitikát csinál, a történelmi vonalra helyezkedik és azzal viteti magát, habár egyúttal igyekszik ezt a haladás iránvába eső vonalat viselkedésükön át és reakcióssá tenni! A reakciós, tarka-mozaike Monarchia akkor már tényleg halálra volt ítélve. A nemzeti és szociális kérdést, a Monarchia belső szétfeszítő erőit akarta a pángermán szövetség kihasználni. természetesen nem azért, hogy e kérdéseket a monarchia különböző-

nemzeteinek és társadalmi rétegeinek javára oldja meg. — hiszen ezt bebizonyította azzal, hogy ugyanakkor amikor felveti a nemzeti kérdést a Monarchia területén, saját országában a Monarchia politikájához hasonló elnyomó politikát folytat, sőt azt még felül is múlja — hanem csak azért, hogy ez erőket saját céljainak szolgálataiba állítsa. A pángermán szövetség ismeri a lengyel, a cseh és szlovák, a délszláv, a román és más nemzeti kérdések fontosságát Európa újjáalakításában. Igyekezik e kérdések megoldásának tempóját meggyorsítani, de úgy hogy ezzel saját hatalmát növelje. Programjába veszi e nemzeti államok megalakulását és megalakítását, de nem szán nekik nemzeti önállóságot és függetlenséget, hanem ez új államokat a Nagynémet birodalom hűbéres részeivé igyekszik tenni: protektorátusokká igyekszik őket alakítani.

Látja-e mindezt Hangay és milyen módszerekkel és eszközökkel igyekszik ezt ellensúlyozni és lehetetlenné tenni?

Hangay elítéli a német módszereket, amikor Németországról van szó, amikor arról van szó, hogy ezeket a német módszereket, lehet, hamarosan a magyarság ellen fogják alkalmazni. De ugyanakkor ugyanazon módszereket szeretné alkalmazni Magyarországon a nem-magyar nemzetek ellen. Félti saját nemzetét az elnemzetlenítéstől, de ugyanakkor el szeretné venni nemzeti jellegüket a többi Magyarországon lakó nemzetiségtől! Holott Magyarország amúgy is gyakorolta a hasonló módszereket a hasonló célokhoz vezető úton és a pángermán propaganda csak a létező elnyomást akarta felhasználni saját — szintén elnyomócéljai érdekében! „Amit magaddal szemben nem tartasz helyesnek, ne tedd másnak sem!” — mondja már a biblia is, de a magyar sovinizmus és imperializmus éppen ezt az alaptanítást nem akarta megérteni és ezért is bukott el és ezért fenyegeti ma is veszély, hogy a még meglevőt is elveszti. A pángermán

szövetség meglevő, reálpolitikai erőket akart kihasználni saját imperialista céljainak megvalósítására, a Hangay-féle politika pedig éppen ezeket a pángermán célkitűzéseket segítette elő — a meglevő, reálpolitikai erők megnevelésével! Ahelyett, hogy e meglevő nemzeti feszítőerőkkel szövetkezett volna a közös veszély ellen, e nemzetek ellen fordult és ezzel akaratlanul is szövetségesévé vált saját ellenségeinek és Európa legreakciósabb hatalmának!

Vajjon a jóakarató Hangayak ma is ilyen rövidlátók lesznek?

Lőrinc Péter

.....

Krónika

— A pozsonvi egyetemi hallgatók meg akarták látogatni a bački petrovaci tót testvéreiket, akik azonban azt izenték, hogy ne jöjjenek, mert nem kívánják őket a Hlinka-gárda egyenruájában látni.

— Románia petróleumkitermelő vállalataiba befektetett tőke 85 százaléka idegen és pedig 48% angol-holland, 16% francia, 10% amerikai, 6% belga, 3% olasz és 2% egyéb.

— Bécsben megalakult a volt osztrák és szudétanémet légió mintájára a „magyar légió”, melynek feladata Magyarországon zavarokat előidézni.

— Angol lapok jelentése szerint Charlie Chaplin, a híres filmkómikus legújabb filmjének teljes jóvedelmét a németországi menekültek támogatását célzó alapnak adományozta.

— A jugoszláviai póstások egyesületének lapja megállapítja azt az elszomorító tényre, hogy a postai alkalmazottak 70 százaléka tudós bajos.

— Oroszország 1913-ban és 1928-ban a világ ipari termelésében 3 százalékkal vett részt, 1936-ban pedig 13,2 százalékkal.

— A legnagyobb német vegyi koncern, az I. G. Farbenindustrie idei tiszta haszna 136 millió márka